

**Обґрунтування до рішення НКРЕКП
про прийняття постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови
НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» щодо перегляду граничної ціни
на балансуєчому ринку**

Відповідно до пункту 9 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) у разі істотного коливання цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку відповідно до методики, визначеної Регулятором, Регулятор має право встановлювати граничні ціни (тимчасові мінімальні та/або максимальні цінові межі) на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку для кожної торгової зони з відповідним обґрунтуванням. Рівень граничних цін має впливати на формування вільної (ринкової) ціни у мінімальний спосіб.

На виконання вимог Закону, НКРЕКП постановою від 27.09.2022 № 1221 було затверджено Методику визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку (далі – Методика), яка визначає, зокрема, порядок визначення істотного коливання цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, та процедуру встановлення та перегляду граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку.

Відповідно до положень статті 3 Закону функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах: забезпечення енергетичної безпеки України; забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, захисту їхніх прав та інтересів; створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики; забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії.

Варто зауважити, що відповідно до положень статті 1 Закону балансуєчий ринок електричної енергії (далі – балансуєчий ринок) – ринок, організований оператором системи передачі електричної енергії з метою забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії; балансування – усі дії та процеси, що здійснюються в будь-який період часу, за допомогою яких оператор системи передачі забезпечує постійне підтримання частоти в об'єднаній енергетичній системі України в межах попередньо визначеного діапазону стабільності та забезпечує підтримання необхідних обсягів резервів необхідної якості; внутрішньодобовий ринок електричної енергії (далі - внутрішньодобовий ринок) – сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку «на добу наперед» та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії; ринок електричної енергії «на добу наперед» (далі – ринок «на добу наперед») – сегмент ринку електричної

енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за днем проведення торгів добу.

Отже, ринок «на добу наперед» та внутрішньодобовий ринок є комерційними сегментами ринку електричної енергії, в той час як балансуєчий ринок, зокрема, є сегментом ринку електричної енергії, на якому відбувається видача оператором системи передачі та виконання постачальниками послуг балансування команд на зміну фізичного навантаження з метою забезпечення фізичного балансу виробництва та споживання в енергосистемі.

Варто зауважити, що до Регулятора надійшла низка звернень учасників ринку, що містять зокрема пропозиції щодо необхідності зміни підходів до порядку встановлення та перегляду граничних цін. Також порівняльний аналіз звітності щодо діяльності виробників електричної енергії засвідчує, що окремі підприємства реалізують електричну енергію на балансуєчому ринку по цінам, що не забезпечують покриття собівартості виробництва електричної енергії цих підприємств.

Ураховуючи зазначене, постановою НКРЕКП від 08.03.2024 № 478 внесені зміни до Методики, якими вдосконалена процедура встановлення та перегляду граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку.

Враховуючи специфіку роботи балансуєчого ринку, з метою недопущення перетікань обсягів між різними сегментами ринку електричної енергії та для забезпечення сталого функціонування ринку електричної енергії, доцільно встановити максимальну граничну ціну на балансуєчому ринку на рівні 110% від максимальної граничної ціни на ринку «на добу наперед», яка становитиме: $7500 \text{ грн/МВт} \cdot \text{год} \cdot 1,1 = 8\,250 \text{ грн/МВт} \cdot \text{год}$.

Керуючись наведеним, а також з урахуванням листів НЕК «Укренерго», зокрема, від 16.02.2024 № 01/1025, від 27.02.2024 № 01/12402 та від 07.03.2024 № 01/14550, згідно з якими встановлена наявність істотного коливання цін на балансуєчому ринку, відповідно до вимог пункту 3.1 глави 3 Методики, НКРЕКП було направлено запит від 12.03.2024 № 2599/22.3.1/7-24 до Міністерства енергетики України, АТ «Оператор ринку» та НЕК «Укренерго» на отримання пропозицій щодо встановлення граничних цін на балансуєчому ринку. До НКРЕКП надійшли пропозиції АТ «Оператор ринку», якими запропоновано розглянути можливість приведення цінових обмежень на балансуєчому ринку до європейського рівня.

За результатами аналізу отриманих пропозицій, 15.03.2024 на засіданні НКРЕКП, що проводилось у формі відкритого слухання, було схвалено проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» та, разом із матеріалами, що обґрунтовують необхідність прийняття такого рішення, оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП (<http://necr.gov.ua>) з метою одержання зауважень і пропозицій.

У період з 16.03.2024 по 18.03.2024 до НКРЕКП надійшла низка пропозицій та зауважень до схваленого проєкту постанови «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» які були опрацьовані, узагальнені та оприлюднені на офіційному вебсайті НКРЕКП.

20 березня 2024 року в режимі відеоконференції за допомогою програми Zoom відбулося відкрите обговорення (розгляд зауважень та пропозицій) проєкту рішення НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» за результатами якого, складено та оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП протокол відкритого обговорення № 26-П.

Крім того відповідно до пункту 9 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» та пункту 3.4 Методики, була проведена консультація з Антимонопольним комітетом України (лист від 26.03.2024 № 128-29.1/02-2988е).

Також була отримана підтримка від Секретаріату Енергетичного Співтовариства (лист від 27.03.2024 № REG-UA/O/a1o/09/27-03-2024, додається).

З урахуванням результатів відкритого обговорення, Департамент виносить на розгляд НКРЕКП проєкт постанови такого змісту:

«1. Абзац другий підпункту 3 пункту 1 постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 09 листопада 2023 року № 2099 «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку» викласти в такій редакції:

«максимальна гранична ціна – 8 250 грн/МВт·год.».

2. Ця постанова набирає чинності з 10 квітня 2024 року.».

Директор
Департаменту енергоринку

Ілля СІДОРОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про внесення зміни до
постанови НКРЕКП від
09 листопада 2023 року № 2099

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Методики визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, затвердженої постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 27 вересня 2022 року № 1221, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Абзац другий підпункту 3 пункту 1 постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 09 листопада 2023 року № 2099 «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку» викласти в такій редакції:

«максимальна гранична ціна – 8 250 грн/МВт·год.».

2. Ця постанова набирає чинності з 10 квітня 2024 року.

Голова НКРЕКП

Валерій ТАРАСЮК

До уваги п. Дмитра Коваленка
Члена Комісії

Копія: п. Валерію Тарасюку

Голові

Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)

Відень, 27 березня 2024 р.
REG-UA/O/alo/09/27-03-2024

Тема: Проект постанови про затвердження Змін до постанови НКРЕКП №2099 від 9 листопада 2023 року (щодо перегляду граничних цін на балансуєчому ринку)

Шановний пане Коваленко!

Дякуємо за звернення до Секретаріату щодо проекту постанови НКРЕКП про внесення змін до постанови НКРЕКП №2099 від 09 листопада 2023 року «Про граничні ціни на добу наперед, внутрішньодобовий та балансуєчий ринок» («Постанова № 2099») щодо перегляду граничних цін на балансуєчому ринку (БР).

Постанова НКРЕКП № 2099 встановлює застосовані граничні ціни, які надалі називаються «цінові обмеження (price caps)», у відповідних сегментах ринку електроенергії в Україні. Запропонований проект НКРЕКП передбачає внесення змін до цієї постанови, зокрема щодо цінового обмеження (price cap) на балансуєчому ринку. В даний час максимальне цінове обмеження (price cap) на балансуєчому ринку встановлено на рівні 125% фактичної погодинної ціни ринку на добу наперед («РДН») і мінімальне цінове обмеження (price cap) встановлено на рівні 0,01 грн/МВт-год.

НКРЕКП пропонує змінити підхід до визначення максимального цінового обмеження (price cap) на балансуєчому ринку шляхом встановлення натомість фіксованого значення 8250 грн/МВт-год (~195 євро/МВт-год). Відповідно до обґрунтування до проекту рішення НКРЕКП, значення 8250 грн/МВт-год отримано як 110% поточного максимального встановленого цінового обмеження (price cap) для РДН¹.

Висновок Секретаріату щодо цінового обмеження (price caps) на ринку електроенергії України наведено в Оцінці Обсерваторії енергетичного ринку України №13/2023². Він включає оцінку відповідності Пакету інтеграції у сфері електроенергетики (ПІЕ), прийнятого для Енергетичного Співтовариства³, враховуючи актуальні виклики воєнного стану в Україні.

¹ Максимальна цінове обмеження (price cap) РДН встановлена як фіксоване значення 7500 грн/МВт-год (~178 євро/МВт-год) відповідно до Постанови НКРЕКП 2099 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2099874-23#Текст>

² <https://www.energy-community.org/dam/jcr:78db10df-0b4a-4c58-8bab-10cffebebf44/Note13.pdf>

³ Рішення Ради Міністрів 2022/03/МС-ЕнС від 15 грудня 2022 р.

Секретаріат оцінює зміни, запропоновані НКРЕКП, як позитивний крок вперед. Прив'язка максимального обмеження (price cap) БР до максимального обмеження (price cap) РДН сприятиме конкурентним торгам на БР.

Вища межа максимального обмеження (price cap) БР також стимулюватиме учасників ринку оптимізувати свої небаланси настільки, наскільки це можливо навіть за нинішньої складної ситуації в електроенергетичній системі України. Отже, ми рекомендуємо НКРЕКП прийняти цей підхід.

Насамкінець хочемо нагадати, що застосування загальноєвропейської методології щодо технічних лімітів цін як для позитивної, так і для негативної балансуєчої енергії, затвердженої ACER відповідно до Настанов з балансування (the Electricity Balancing Guideline), тепер є обов'язковим для Договірних сторін відповідно до статті 30 Настанов з балансування (the Electricity Balancing Guideline), адаптованих та прийнятих в Енергетичному Співтоваристві, і які повинні були імплементовані в Україні до 15 грудня 2023 року.

Команда Секретаріату залишається у вашому розпорядженні для будь-якої подальшої співпраці.

Щиро Ваш,
Артур Лорковський
Директор

**Обґрунтування до рішення НКРЕКП
про прийняття постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови
НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» щодо перегляду граничної ціни
на балансуєчому ринку**

Відповідно до пункту 9 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) у разі істотного коливання цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку відповідно до методики, визначеної Регулятором, Регулятор має право встановлювати граничні ціни (тимчасові мінімальні та/або максимальні цінові межі) на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку для кожної торгової зони з відповідним обґрунтуванням. Рівень граничних цін має впливати на формування вільної (ринкової) ціни у мінімальний спосіб.

На виконання вимог Закону, НКРЕКП постановою від 27.09.2022 № 1221 було затверджено Методику визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку (далі – Методика), яка визначає, зокрема, порядок визначення істотного коливання цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, та процедуру встановлення та перегляду граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку.

Відповідно до положень статті 3 Закону функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах: забезпечення енергетичної безпеки України; забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам, захисту їхніх прав та інтересів; створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики; забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії.

Варто зауважити, що відповідно до положень статті 1 Закону балансуєчий ринок електричної енергії (далі – балансуєчий ринок) – ринок, організований оператором системи передачі електричної енергії з метою забезпечення достатніх обсягів електричної потужності та енергії, необхідних для балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії, врегулювання системних обмежень в об'єднаній енергетичній системі України, а також фінансового врегулювання небалансів електричної енергії; балансування – усі дії та процеси, що здійснюються в будь-який період часу, за допомогою яких оператор системи передачі забезпечує постійне підтримання частоти в об'єднаній енергетичній системі України в межах попередньо визначеного діапазону стабільності та забезпечує підтримання необхідних обсягів резервів необхідної якості; внутрішньодобовий ринок електричної енергії (далі - внутрішньодобовий ринок) – сегмент ринку електричної енергії, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно після завершення торгів на ринку «на добу наперед» та впродовж доби фізичного постачання електричної енергії; ринок електричної енергії «на добу наперед» (далі – ринок «на добу наперед») – сегмент ринку електричної

енергії, на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну за добу.

НКРЕКП
№ 001/23-1/24-11-03/2024
КЕПГ. Сідорова Т. В.
3FAA9288358EC00304000000A3223200957AC500

Отже, ринок «на добу наперед» та внутрішньодобовий ринок є комерційними сегментами ринку електричної енергії, в той час як балансуєчий ринок, зокрема, є сегментом ринку електричної енергії, на якому відбувається видача оператором системи передачі та виконання постачальниками послуг балансування команд на зміну фізичного навантаження з метою забезпечення фізичного балансу виробництва та споживання в енергосистемі.

Варто зауважити, що до Регулятора надійшла низка звернень учасників ринку, що містять зокрема пропозиції щодо необхідності зміни підходів до порядку встановлення та перегляду граничних цін. Також порівняльний аналіз звітності щодо діяльності виробників електричної енергії засвідчує, що окремі підприємства реалізують електричну енергію на балансуєчому ринку по цінам, що не забезпечують покриття собівартості виробництва електричної енергії цих підприємств.

Ураховуючи зазначене, постановою НКРЕКП від 08.03.2024 № 478 внесені зміни до Методики, якими вдосконалена процедура встановлення та перегляду граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку.

Враховуючи специфіку роботи балансуєчого ринку, з метою недопущення перетікань обсягів між різними сегментами ринку електричної енергії та для забезпечення сталого функціонування ринку електричної енергії, доцільно встановити максимальну граничну ціну на балансуєчому ринку на рівні 110% від максимальної граничної ціни на ринку «на добу наперед», яка становитиме: $7500 \text{ грн/МВт}\cdot\text{год} \cdot 1,1 = 8\,250 \text{ грн/МВт}\cdot\text{год}$.

Керуючись наведеним, а також з урахуванням листів НЕК «Укренерго», зокрема, від 16.02.2024 № 01/1025, від 27.02.2024 № 01/12402 та від 07.03.2024 № 01/14550, згідно з якими встановлена наявність істотного коливання цін на балансуєчому ринку, відповідно до вимог пункту 3.1 глави 3 Методики, НКРЕКП було направлено запит від 12.03.2024 № 2599/22.3.1/7-24 до Міністерства енергетики України, АТ «Оператор ринку» та НЕК «Укренерго» на отримання пропозицій щодо встановлення граничних цін на балансуєчому ринку. До НКРЕКП надійшли пропозиції АТ «Оператор ринку», якими запропоновано розглянути можливість приведення цінових обмежень на балансуєчому ринку до європейського рівня.

За результатами аналізу отриманих пропозицій, 15.03.2024 на засіданні НКРЕКП, що проводилось у формі відкритого слухання, було схвалено проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» та, разом із матеріалами, що обґрунтовують необхідність прийняття такого рішення, оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП (<http://necr.gov.ua>) з метою одержання зауважень і пропозицій.

У період з 16.03.2024 по 18.03.2024 до НКРЕКП надійшла низка пропозицій та зауважень до схваленого проєкту постанови «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099» які були опрацьовані, узагальнені та оприлюднені на офіційному вебсайті НКРЕКП.

20 березня 2024 року в режимі відеоконференції за допомогою програми Zoom відбулося відкрите обговорення (розгляд зауважень та пропозицій) проєкту рішення НКРЕКП «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада

2023 року № 2099» за результатами якого, складено та оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП протокол відкритого обговорення № 26-П.

За результатами відкритого обговорення, прийнято рішення винести на розгляд НКРЕКП проєкт постанови такого змісту:

«1. Абзац другий підпункту 3 пункту 1 постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 09 листопада 2023 року № 2099 «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку» викласти в такій редакції:

«максимальна гранична ціна – 8 250 грн/МВт·год.».

2. Ця постанова набирає чинності з 31 березня 2024 року.».

Ураховуючи зазначене вище, та беручи до уваги результати відкритого обговорення, Департамент енергоринку виносить на розгляд НКРЕКП відповідний проєкт постанови «Про внесення зміни до постанови НКРЕКП від 09 листопада 2023 року № 2099».

Директор
Департаменту енергоринку

Ілля СІДОРОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про внесення зміни до
постанови НКРЕКП від
09 листопада 2023 року № 2099

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Методики визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, затвердженої постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 27 вересня 2022 року № 1221, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Абзац другий підпункту 3 пункту 1 постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 09 листопада 2023 року № 2099 «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку» викласти в такій редакції:

«максимальна гранична ціна – 8 250 грн/МВт·год.».

2. Ця постанова набирає чинності з 31 березня 2024 року.

Голова НКРЕКП

Валерій ТАРАСЮК